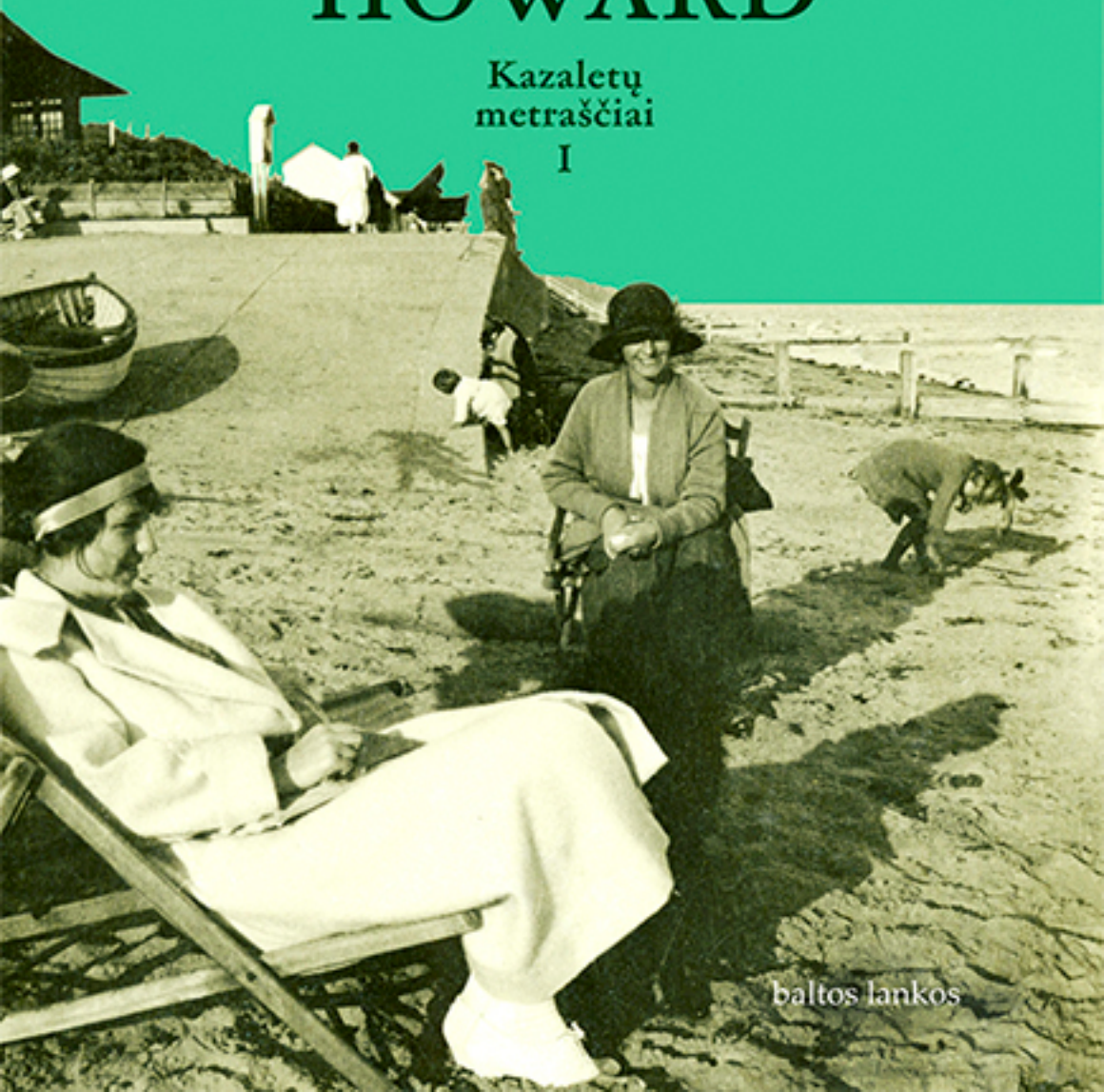


ŠVIESŪS METAI

ELIZABETH JANE
HOWARD

Kazaletų
metraščiai

I



baltos lankos

Elizabeth Jane Howard

Šviesūs metai

Kazaletų metraščiai I

romanas

Iš anglų kalbos vertė Mėta Žukaitė

baltos lankos

Namai

1937

Reičel Kazalet visuomet nubusdavo anksti, bet vasarą, kaime, pakirsdavo pragyodus aušros chorui. Paskui stojusioje tyloje ji išgerdavo arbatos puodelį iš termosos prie lovos, suvalgydavo „Marie“ sausainį, perskaitydavo dar vieną skyrių iš „Sparkenbroko“, kuris visas buvo intensyvokas, pamanė ji, tačiau gerai parašytas, o tada, ryškiai pilkai šviesai pradėjus skverbtis į kambarį (Reičel miegojo atitrauktomis užuolaidomis, kad įeitų kuo daugiau gryo oro) ir jos naktinės lemputės šviesai virtus murzinai geltona – beveik vargana, – ji ją išjungdavo, lipdavo iš lovos, įsisupdavo į vilnonį chalatą, įsispirdavo į savo beformes šlepetes (nepaprasta, kaip galų gale jos visuomet ima priminti pupos formą) ir plačiais tyliais koridoriais nuslinkdavo į vonią. Ši patalpa langais į šiaurę buvo iškalta tamsiai žaliai dažytomis pušies spraustlentėmis. Čia net ir vasarą būdavo šalta kaip ledaūnė, o atrodė kambarėlis kaip privilegijuoto žirgo gardas. Vonia, stovinti ant ketaus liūto letenų, turėjo jūros bangos spalvos dėmę nuo vandens, lašančio iš senovinių vario ir porceliano čiaupų, kurių tarpinės

* Charleso Langbridge'o Morgano (1894–1958) romanas.

niekada nebūdavo tvarkingos. Reičel prisileido vonią, pasitęsė kamštinį kilimėlį ir užšovė duris. Kilimėlis išsiklaipė taip, kad jai atsistojus raitėsi; vis dėlto čia turės būti vaikų vonia, o jie tokių dalykų neima į širdį. Kunigaikštė pareiškė, kad kilimėlis dar visiškai geras. Kunigaikštės nuomone, vonioje ir neturi būti malonu: vanduo turi būti drungnas, „tau kur kas sveikiau, brangute“, muilas – „Lifebuoy“, lygiai kaip tualetinis popierius buvo „Izal“, „higieniškesnis, mieloji“. Trisdešimt aštuonerių Reičel jautėsi galinti maudytis nederamai karštoje vonioje ir praustis gabalėliu „Pears“ skaidraus muilo, kurį ji laikė savo tualetiniame krepšelyje. Sveikata ir higiena labiausiai atsirūgdavo anūkams. Nuostabu, kad jie visi atvažiuoja; tai reiškia, kad ji turės begales darbo. Ji vienodai dievino visus tris savo brolius, bet visus – dėl skirtingų priežasčių: Hju dėl to, kad jis buvo sukaltas per karą ir taip narsiai ir nesiskųsdamas pakelia savo dalią, Edvardą – už tai, kad neišpasakytai išvaizdus, kaip Brigas jaunystėje, manė ji, o Rupertą – už tai, kad yra puikus tapytojas, ir dėl to, kaip jis tragiškai išgyveno Izabelės mirtį, ir dar dėl to, koks jis nuostabus tėtis ir geras Zojei, kuri... visai *jaunutė*, o labiausiai už tai, kad taip Reičel prijuokina. Betgi, suprantama, ji juos visus myli vienodai, lygiai kaip – ir taip pat savaime suprantama – neturi numylėtinio tarp vaikų, kurie šitaip greitai auga. Labiausiai juos mylėdavo, kol būdavo kūdikiai, bet jie mieli vaikučiai ir dažnai pasako dalykų, kad nors griūk iš kojų. Ir su svainėmis ji gerai sutaria, išskyrus kad galbūt dar gerai nepažįsta Zojės. Tikriausiai sunku jai gerokai vėliau įeiti į tokią glaudžiai suaugusią šeimą su visais jos papročiais ir tradicijomis bei sąmojais, kuriuos jai vis reikia paaiškinti. Reičel apsisprendė būti ypač gera Zojei – taip pat Klarei, kuri, vargšiukė, virsta tikra bandute, nors jos gražios akys.

Dabar ji jau buvo užsisegusi korsetėlį, apsivilkusi apatinuką, pasijonį, apsimovusi trikotažines kelnaites, kavos spalvos ažūro šukuotinės medvilnės rudas kojines ir savo rudus suvarstomus batus, kuriuos Tonbridžas tol blizgindavo, kol šviesdavo it karamelinis saldainis. Šiandien išsirinko mėlyną trikotažinį kostiumėlį (mėlyną spalvą be konkurencijos mėgo labiausiai) su naująja Maklsfildo šilko palaidinuke – žydra su mėlynais dryželiais. Išsišukavo plaukus ir susuko laisvą kuodelį, kurį nežiūrėdama į veidrodį prisegė pakaušyje. Užsisegė auksinį laikrodį. Brigo jai dovanotą, kai suėjo dvidešimt vieneri, ir segė su granatais, S gimtadienio dovaną netrukus po jų dviejų pažinties. Segėjo ją kiekvieną dieną – kitų papuošalų nenešiodavo. Galiausiai nenoromis dirstelėjo į veidrodį. Jos oda buvo graži, akys švytėjo protu ir humoru; tiesą sakant, jos mielas, bet neįstabus veidas – šiek tiek kaip pablyškusios šimpanzės, kartais sakydavo ji – neišdavė nė trupučio nei susivaržymo, nei tuštybės. Ji užsikišo mažą baltą nosinaitę už auksinės laikrodko apyrankės, pasiėmė išvakarėse susikaupusius darbų sąrašus ir nulipo pusryčiauti.

Iš pradžių tai buvo nedidukas ūkininko namas, septyniolikto amžiaus pabaigoje pastatytas tipišku Sasekso stiliumi, – rąstų ir tinko fasadas siekė iki antro aukšto, o aukščiau buvo padengtas rožinės spalvos persiklojančiomis čerpėmis. Iš jo tebuvo likę du maži kambarėliai pirmame aukšte, tarp jų statūs laiptai priešais laukujes duris, vedantys į tris miegamuosius, jungiamus dviejų sandėliukų. Kažkuriuo metu namas priklausė ponui Houmui ir buvo žinomas tiesiog kaip *Namai**. Apie 1800-uosius metus šis kotedžas buvo paverstas džentelmeno namais. Abipus pristatyti du erdvūs sparnai ir taip

* *Home* anglų k. – „namai“.

suformuoti trys kvadrato šonai, ir čia buvo panaudotas medaus spalvos akmuo, radosi dideli pakeliami langai, lygaus melsvo skalūno stogas. Viename sparne prisidėjo erdvūs valgomasis ir svetainė, o trečio kambario paskirtis įvairavo – šiuo metu jis buvo naudojamas biliardui; kitame sparne buvo virtuvė, tarnų valgomasis, indauja ir podėlis, ledaunės ir vyno rūsys. Priestatuose taip pat atsirado vietos dar aštuoniems miegamiesiems antrame aukšte. Viktorijos laikų gyventojai šiaurinę kvadrato dalį užpildė virtine tamsių mažų kambariukų, kur buvo apgyvendinti tarnai, įkurta batinė, ginklų kambarys, patalpa didžiuliam ir triukšmingam katilui, papildoma vonia ir tualetas apačioje ir vaikų kambariai su jau minėta vonia. Šių įvairių architektūrinių užmojų rezultatas buvo klaidi makalynė, pastatyta aplink holą su laiptais, vedančiais į atvirą galeriją, iš kurios buvo patenkama į miegamuosius. Ši atvirą šulinį su lubomis po pat stogu apšvietė du stikliniai kupolai, pro kuriuos blogu oru piktybiškai sunkėsi vanduo, dėl to apačioje strategiškai būdavo sustatomi kibirai ir šunų lakalinės. Vasarą čia būdavo vėsu, o likusią metų dalį – klaikiai šalta. Namas buvo šildomas malkų ir anglių židiniais pirmo aukšto kambariuose; kai kurie miegamieji turėjo židinius, bet Kunigaikštė juos laikė nereikalingu dalyku, nebent ligoniams. Vonios buvo dvi – viena – moterims ir vaikams, antrame aukšte, kita – vyrams (ir kartą per savaitę – tarnams), pirmame aukšte. Tarnai turėjo savo tualetą; likę namiškiai dalijosi dviem, esančiais greta vonios kambarių. Karšto vandens miegamiesiems kas rytą prileisdavo iš tarnaičių praustuvės antrame aukšte ir išnešiodavo garuojančiuose variniuose bidonuose.

Pusryčiai buvo patiekti mažajame valgomajame senojo kotedžo dalyje. Kunigaikštė laikėsi Viktorijos laikų požiūrio į savo svetainę ir valgomąjį, iš kurių pastarąjį naudodavo tik

vakarieniauti, o pirmosios – išvis nenaudojo, nebent laukdavo svečių. Reičel tėvai dabar sėdėjo prie sulankstomojo stalo, ant kurio Kunigaikštė plikė arbatą iš virdulio, verdančio virš spiritinės lemputės. Viljamas Kazaletas sėdėjo su lėkšte kiaušininės su kumpiu ir į marmeladą atremtu „Morning Post“. Buvo apsirengęs jodinėjimo drabužiais, būtent, vilkėjo citrinų spalvos liemene ir buvo pasirišęs platų tamsaus šilko kaklaraištį, prismeigtą smeigtuku su perlu. Laikraštį jis skaitė per monoklį, kitą akį taip primerkęs, kad vešlus baltas jo antakis beveik lietė įraudusį skruostikaulį. Kunigaikštė, vilkinti labai panašiai, kaip ir jos duktė, tik ant šilkinės palaidinukės pasikabinusi perlamutro ir safyrų kryžių ant grandinėlės, pripylė sidabrinį arbatinuką ir leidosi dukters pabučiuojama, paskleisdama gūsį žibuoklių dvelksmo.

– Labas rytas, mieloji. Ko gero, jų visų laukia labai jau karšta diena kelionei.

Reičel pakštelėjo tėvui į viršugalvį ir atsisėdo į savo vietą, kur iškart pamatė gulintį laišką nuo S.

– Paskambink, kad atneštų dar skrebučių, gerai, mieloji?

– Pasibaisėtina! – suriaumojo Viljamas. Jis nepasakė, kas pasibaisėtina, o nei žmona, nei duktė jo neklausė, puikiai žinodamos, jog jeigu paklaustų, jis lieptų joms nevarginti savo dailių galvučių mintimis apie tai. Su savo laikraščiu elgėsi kaip su priešgyna kolega, su kuriuo ginčydamasis visada (laimė) galėdavo tarti paskutinį žodį.

Reičel paėmė jai paduotą arbatos puodelį, nutarė laišku pasimėgauti vėliau ir įsidėjo jį į kišenę. Kai su skrebučiais pasirodė Eilina, jų Londono tarnaitė, Kunigaikštė pasakė:

– Eilina, prašyčiau pasakyti Tonbridžui, kad man reikia dešimtą važiuoti į Batlą, o poniai Krips – kad susitiksiu su ja po pusvalandžio.